

ŠKOLITELÉ PŘEBÍRAJÍ INICIATIVU

SIRIRI

19. 9. 2017 | 19. 9. 2017 10:09

Narcisse trochu nervózně znovu a znovu prohlíží úhledně vyplněný list papíru. Dívám se mu přes rameno a snažím se přečíst, co všechno jeho příprava na vzorovou hodinu čtení pro děti v první třídě obsahuje. Oči mi sklouznou ke třem obdélníkům, které narušují souvislý tok písma. Do každého z obdélníků je vepsáno jedno slovo. Dohromady dávají větu: Je m'appelle Solo – Jmenuji se Solo. Aniž bych si musela přečíst instrukce nad obdélníky, rozpoznávám jednu z her, kterou jsme před dvěma týdny hráli s učiteli na školení Škola hrou, které ve Středoafričské republice pořádá nezisková organizace SIRIRI již třetím rokem. Narcisse byl jedním z účastníků. Teď sedí znovu ve školní třídě a čeká, až na něj přijde řada k odučení vzorové hodiny – poslední součástí zkoušení na závěr dvoutýdenní formace pro 20 nových venkovských učitelů.

Část z nich se za pár dnů postaví před svou první třídu. Někteří, včetně Narcisse, mají už za sebou roční stáž ve školách a na jejich výstupech to jde většinou pozitivně poznat. Narcisse za svou hodinu dostává 13 z 20 bodů a zařazuje se tak mezi premianty. Onu aktivitu ze školení ale nakonec nezvládl nejlépe. Místo toho, aby jednotlivá slova napsal křídou na malé tabulky, které děti ve Středoafričské republice běžně používají, a nechal žáky, do kterých se převtělili ostatní učitelé, aby se sami správně seřadili a vytvořili smysluplnou větu, kreslí obdélníky se slovy na velkou tabuli. Školitel Bernard mu vysvětluje, že takto aktivita ztrácí svůj vzdělávací potenciál. Narcisse přikyvuje a

vysvětluje, že to tak udělal jen proto, že ve třídě teď nemají malé tabulky. Bernard kontruje a nabízí mu jako řešení použít sešity, které mají všichni před sebou. A k celé třídě ještě dodává, že mají být vynalézaví a pro výuku používat to, co mají zrovna k dispozici.

Podobná napomenutí, rady a povzbuzení učitelé slyší během svých závěrečných výstupů ještě několikrát. Většinou z úst svých školitelů Bernarda, George a Martina. Jsou to koneckonců právě oni, kdo celé školení připravili a vedli. Já se občas vplížila na pár minut do třídy a pozorovala. Závěrečné vystoupení jsem si ale nechtěla nechat ujít celé. Vše tiše pozoruji z poslední lavice a sem tam mě při evaluaci Bernard vyzve, abych taky něco dodala.

V reakci na pidipísmo, kterým píšou na tabuli a které v poslední lavici jen stěží přečtu, učitelům vysvětluji, že mají tabuli vnímat jako velký reklamní billboard. Všechno důležité na takových billboardech je napsáno co největšími písmeny, aby si to každý přečetl a zapamatoval. “Přesně takový billboard je i vaše tabule. Až na to, že to, co se snažíte předat, je důležitější a hodnotnější než nějaká reklama třeba na mobil. Nebojte se proto psát mnohem větší písmena,” snažím se nové učitele povzbudit. Občas se při hodnocení ke slovu dostanou i oni, ale autoevaluace tu ještě moc neletí.

A přestože Bernard i George byli v roli školitelů už při letošním školení SIRIRI, během kterého dvojice českých a francouzských školitelů doplnili právě zkušenosti učitelů středoafričtí, na jejich školících metodách se dá ještě ledacos zlepšovat. Když jsem do třídy několikrát nahlédla během prvního týdne, skoro vždycky jsem našla stejný obrázek. Učitelé seděli v lavicích a do sešitu si něco opisovali z tabule nebo zapisovali to, co jim diktovali jejich

školitelé. V druhém týdnu se ale ze třídy začal více a více ozývat smích, písničky, tleskání a tvořivý šum – poznávací znamení školy hrou.

Ta motivuje nejen děti, ale často i učitele samotné. Třeba jako dvacetipětiletého Theodora, kterého vždy vidím se širokým úsměvem od ucha k uchu. Je ze stejné vesnice jako Narcisse a podobně jako on i Theodore má za sebou roční stáž. Před šesti lety ještě sám seděl jako student v lavicích státního lycea v Bozoum. Vzpomíná jak 24. března 2013 psal své postupové zkoušky do předposlední třídy střední školy. Jen pár chvil poté, co je dokončil, zaútočili na Bozoum ozbrojenci ze skupiny Séleka. Do další třídy už nenastoupil. Ne kvůli svým výsledkům, ani kvůli Sélece, ale kvůli penězům. Jeho otec onemocněl a rodina neměla na zaplacení Theodorova školného. Ten si však cestu do školy znovu našel, tentokrát ale za ni bude dostávat zapláceno.

I když podle toho, jak si užívá roli žáka během závěrečných zkoušek formace, by mu asi nevadilo, kdyby se místo před tabulí vrátil do lavic. Často se při výstupech ostatních učitelů hlásí lusknutím prstů, jak je tu běžné. Na tabuli píše dětsky nejistým písmem, občas schválně udělá chybu. A po každé odpovědi se nezapomene na zbytek třídy obrátit s otázkou “Je to tak dobře?”. Jako žák je pravý opak Narcisse, který většinou jen tiše s postmutnělým výrazem sedí v poslední lavici. Před tabulí to ale oběma jde podobně dobře.

I přesto Narcisse nevypadá se svým výkonem spokojený. Nemůže za to Bernardova výtka, ale učebnice francouzštiny pro první třídu, kterou musel použít. “Je strašně složitá,” vysvětluje mi. “Vidíš, tady se podle ní mají děti naučit tři písmena během jedné lekce. A ještě k tomu tiskacím i psacím!” ukazuje na stranu učebnice se samohláskami a, i, e. Přestože francouzština byla ve škole Narcissovým oblíbeným předmětem, z takové učebnice není vůbec nadšený, ani na ni není zvyklý. Během své roční stáže používal nový slabikář z dílny SIRIRI v místním jazyce sango.

Když o něm mluví, rozzáří se. Pochvaluje si, jak je jeho použití snadné pro učitele i pro děti, jak rychle děti díky slabikáři postupují ve čtení a jak je to společně s hrami motivuje do školy chodit. To, že přesvědčit žáky i jejich rodiče k pravidelné školní docházce není vždy jednoduché, ví ze své zkušenosti pracovníka projektu na ochranu dětí, na kterém pracoval před sedmi lety, kdy mu bylo pouhých dvacet dva let. Teď už nepomáhá dětem jen se do školy dostat, ale taky se v ní dobře a spokojeně učit. “Když se žáci učí snadno, baví je to a jsou spokojení. A když jsou spokojení, tak jsem spokojený i já,” přesně formuluje to, co bych já přála všem nově vyškolenými učitelům. Ti si po skončení závěrečné zkoušky s úlevou povídají na školním dvoře a volají na mne, abych je šla vyfotit, dokud jsou

všichni ještě spolu. Za dva týdny už budou stát před třídou každý sám za sebe.

—

Autorkou blogu je Jana Karasová, dobrovolnice organizace [SIRIRI o.p.s.](#), která odjela se skupinou českých a francouzských školitelů v srpnu 2017 do Středoafričké republiky v rámci vzdělávacího programu [Škola hrou](#). Jana na místě zůstává až do konce září 2017.